

NEŪGALIEMS ASMENIMS TAIKOMOS PAGRINDINĒS LENGVATOS



INFORMACIJA

Informaciją surinko Lietuvos Respublikos Seimo
narys, socialdemokratas **Edvardas Žakaris**



Edvardas Žakaris rinkėjus **priima pirmadieniais nuo 10 iki 13 val.** adresu: Aušros al. 15, Šiauliai (LSDP Šiaulių m. skyriuje) tel. (8 41) 433915. Kitu laiku kreipkitės tel. (8 5) 2396725 arba asmeniniu Seimo nario tel. (8698) 42244, el. paštas: edvardas.zakaris@lrs.lt

TURINYS

I. VAISTAI	4
II. GYDYMAS	4
III. VYKIMAS PER PASIENIO KONTROLĖS PUNKTUS	5
IV. ŽENKLO „NEIĞALUSIS“ IR NEIĞALIŲ ASMENŲ AUTOMOBILIŲ STATYMO KORTELĖS NAUDOJIMAS	6
V. TRANSPORTO LENGVATOS	8
VI. GYVENAMASIS PLOTAS	9
VII. DARBAS	10
VIII. ATOSTOGOS	18
IX. ŽEMĖ	19
X. TEISINĖ PAGALBA	20
XI. VALSTYBĖS RINKLIAVA	20
NEIĞALIEMS ASMENIMS NUSTATOMI PAGRINDINIAI SPECIALIEJI POREIKIAI	21
1. Techninės pagalbos priemonės	21
2. Klausos aparatai.....	22
3. Ortopedijos technika ir protezavimas	22
4. Būsto pritaikymas	22
FINANSINĖS PAGALBOS PRIEMONĖS	23
1. Finansai	23
2. Darbas.....	24
3. Komunalinės paslaugos	24
4. Mokslas	25
SOCIALINĖS PASLAUGOS	26
NAUDINGI KONTAKTAI	27

I. VAISTAI

100 procentų bazinės kompensuojamųjų vaistų, įrašytų į Ligų ir kompensuojamų vaistų joms gydyti bei į Kompensuojamų vaistų sąrašus, ir medicinos pagalbos priemonių, įrašytų į Kompensuojamų medicinos pagalbos priemonių sąrašą, ambulatoriniam gydymui kompensuojama:

- asmenims, pripažintiems nedarbingais (0–25 proc.);
- asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, kuriems teisės aktų tvarka nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis.

50 procentų bazinės kainos kompensuojamųjų vaistų, įrašytų į Kompensuojamų vaistų sąrašą (B sąrašą), ir medicinos pagalbos priemonių, įrašytų į Kompensuojamų medicinos pagalbos priemonių sąrašą, ambulatoriniam gydymui kompensuojama:

- asmenims, pripažintiems iš dalies darbingais (30–40 proc.);
- senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems nustatytas vidutinių specialiųjų poreikių lygis ir asmenims, kuriems nustatyta antra invalidumo grupė.

Šaltinis: Sveikatos draudimo įstatymas (10 straipsnis).

II. GYDYMAS

Visa bazinė kaina kompensuojama medicininės reabilitacijos, įskaitant sveikatą grąžinantį gydymą, siunčiamiems

baigti gydymą po sunkios ligos ar traumos, kurios įrašytos į Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintą sąrašą:

- asmenims, pripažintiems nedarbingais (0–25 proc.);
- asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis.

Šaltinis: Sveikatos draudimo įstatymas (11 straipsnis)

Apdraustiesiems asmenims, gaunantiems valstybinio socialinio draudimo netekto darbingumo (invalidumo) pensiją, ligos pašalpa dėl apdraustojo ligos ar traumos iš Valstybinio socialinio draudimo fondo lėšų mokama ne ilgiau kaip 90 kalendorinių dienų per kalendorinius metus.

Šaltinis: Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymas (9 straipsnis)

III. VYKIMAS PER PASIENIO KONTROLĖS PUNKTUS

Teisę vykti **be eilės** turi lengvieji automobiliai:

- kuriuos vairuoja neįgalieji, pateikę transporto priemonės registravimo liudijimą ir neįgaliojo pažymėjimą, ir lengvieji automobiliai, kuriais vežami asmenys, kurie teisės aktų nustatyta tvarka pripažinti nedarbingais, arba asmenys, kuriems nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, arba neįgalūs vaikai, pateikę neįgaliojo pažymėjimą arba invalido pažymėjimą.
- Į Kybartų, Panemunės ir Ramoniškių pasienio kontrolės punktus lengvieji automobiliai, kuriuos vairuoja neįgalieji, pateikę transporto priemonės

registravimo liudijimą ir neįgaliojo pažymėjimą, ir lengvieji automobiliai, kuriais vežami asmenys, kurie teisės aktų nustatyta tvarka pripažinti nedarbingais, arba asmenys, kuriems nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, arba neįgalūs vaikai, pateikę neįgaliojo pažymėjimą arba invalido pažymėjimą, įleidžiami ir tikrinami be eilės ne daugiau kaip vieną kartą per parą.

Šaltinis: LRV nutarimas 2011-01-12 Nr.12 „Dėl LRV 2001 m. vasario 2 d. nutarimo Nr. 126 „Dėl pasienio kontrolės punktų veiklos taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo” (37.8 punktas).

IV. ŽENKLO „NEĮGALUSIS“ IR NEĮGALIŲ ASMENŲ AUTOMOBILIŲ STATYMO KORTELĖS NAUDOJIMAS

Teisę naudoti **skiriamąjį ženklą „Neįgalusis“** kelionės metu turi:

- fiziniai asmenys, kurie patys vairuoja lengvuosius automobilius ir kuriems nustatytas 0–30 procentų darbingumo lygis arba didelių specialiųjų poreikių lygis, arba turi neįgalių asmenų automobilių statymo kortelę;
- fiziniai asmenys, vežantys asmenis, kuriems yra nustatytas 0–25 procentų darbingumo lygis ar didelių specialiųjų poreikių lygis, ar sunkus neįgalumo lygis;

Šaltinis: Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. kovo 25 d. įsakymas Nr. A1-161 „Dėl asmenų, turinčių teisę naudoti skiriamąjį ženklą „Neįgalusis“, nustatymo ir dokumento, patvirtinančio teisę

naudoti skiriamąjį ženklą „Neįgalusis“, išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo”.

Neįgalių asmenų automobilių statymo kortelę įsigyti teisę turi:

- darbingo amžiaus asmenys, kuriems nustatytas darbingumo lygis nuo 0 iki 30 procentų ir kurie patys vairuoja lengvuosius automobilius;
- pensijos amžių sukakę asmenys, kuriems yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis ir kurie patys vairuoja lengvuosius automobilius;
- darbingo amžiaus asmenys, kuriems nustatytas nuo 0 iki 25 procentų darbingumo lygis ir kurie patys nevairuoja lengvųjų automobilių, ar pensijos amžių sukakę asmenys, kuriems yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis ir kurie patys nevairuoja lengvųjų automobilių;
- asmenys iki 18 metų, kuriems nustatytas sunkus neįgalumo lygis;
- pensijos amžių sukakę asmenys, kuriems iki senatvės pensijos amžiaus buvo nustatytas 30 procentų darbingumo lygis ir kurie patys vairuoja lengvuosius automobilius;
- darbingo amžiaus ar pensijos amžių sukakę asmenys, kuriems nustatyti specialieji poreikiai (specialusis nuolatinės slaugos poreikis, specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis, specialusis lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis, specialusis transporto išlaidų kompensacijos poreikis) ir kurie patys vairuoja lengvuosius automobilius.

Šaltinis: Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2011m. kovo 28 d. įsakymas Nr. V-39 „Dėl Neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimas.

V. TRANSPORTO LENGVATOS

Teisę įsigyti vienkartinį važiavimo tolimojo reguliaraus susisiekimo autobusais, keleiviniais traukiniais bei vienkartinį arba mėnesinį vardinį važiavimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais ir troleibusais, reguliaraus susisiekimo laivais ir keltais bilietais **su 80 proc. nuolaida**, bei juos lydintis vienas asmuo turi:

- asmenys, pripažinti nedarbingais;
- senatvės pensijos amžiaus asmenys, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis.

Teisę įsigyti vienkartinį važiavimo tolimojo reguliaraus susisiekimo autobusais, keleiviniais traukiniais bei vienkartinį arba mėnesinį vardinį važiavimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais ir troleibusais, reguliaraus susisiekimo laivais ir keltais bilietais **su 50 proc. nuolaida** turi:

- asmenys, pripažinti iš dalies darbingais;
- senatvės pensijos amžiaus asmenys, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka nustatytas vidutinių specialiųjų poreikių lygis.

Šaltinis: Transporto lengvatų įstatymas (5 straipsnis).

VI. GYVENAMASIS PLOTAS

Valstybės parama būstui įsigyti, ar pritaikyti neįgaliųjų poreikiams teikiama (jeigu jie atitinka 4 str. 1 dalies sąlygas):

- nedarbingiems ar iš dalies darbingiems asmenims;
- senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems nustatytas specialiųjų poreikių lygis;
- šeimoms, kuriose yra asmuo pripažintas nedarbingu arba iš dalies darbingu, arba asmuo, kuriam nustatytas specialiųjų poreikių lygis.

Šaltinis: Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti bei daugiabučiams modernizuoti įstatymas (4 straipsnis).

Subsidija valstybės remiamo būsto kredito limitu daliai padengti teikiama kreditų gavėjams – nedarbingiems arba iš dalies darbingiems, arba kuriems nustatytas specialiųjų poreikių lygis, arba šeimoms, kuriose yra asmuo pripažintas nedarbingu arba iš dalies darbingu, arba asmuo, kuriam nustatytas specialiųjų poreikių lygis. – **padengiama 20 proc.** suteikto kredito (ar kredito likučio) sumos.

Šaltinis: Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti bei daugiabučiams modernizuoti įstatymas (6 straipsnis).

Šeima, kurioje yra neįgalusis ir atitinka 8 str. 1 dalies sąlygas turi teisę į socialinį būstą.

Neįgalūs asmenys (šeimos), turintys teisę į socialinį būstą, įtraukiami į atskirą sąrašą. Asmenys į sąrašą įtraukiami pagal prašymo įregistravimo savivaldybėje datą.

VII. DARBAS

Darbo rinkoje papildomai remiami asmenys:

- darbingo amžiaus neįgalieji, kuriems nustatytas iki 25 procentų darbingumo lygis arba sunkus neįgalumo lygis;
- darbingo amžiaus neįgalieji, kuriems nustatytas 30–40 procentų darbingumo lygis arba vidutinis neįgalumo lygis;
- darbingo amžiaus neįgalieji, kuriems nustatytas 45–55 procentų darbingumo lygis arba lengvas neįgalumo lygis.

Šaltinis: Užimtumo rėmimo įstatymas (4 straipsnis).

Darbdaviams, įdarbinusiems neįgaliuosius, kiekvieną mėnesį už kiekvieną dirbantį asmenį yra **mokama subsidija** darbo užmokesčiui, nurodytam įdarbinto asmens darbo sutartyje, ir nuo šio darbo užmokesčio apskaičiuotų draudėjo privalomojo valstybinio socialinio draudimo įmokoms iš dalies kompensuoti. Šios subsidijos dydis negali viršyti Vyriausybės patvirtintų dviejų minimalių mėnesinių algų dydžio ir yra apskaičiuojamas procentais nuo įdarbinto asmens darbo užmokesčio ir nuo šio darbo užmokesčio apskaičiuotų draudėjo privalomojo valstybinio socialinio draudimo įmokos lėšų:

- 75 procentai apskaičiuotų lėšų, kai įdarbinami darbingo amžiaus neįgalieji, kuriems nustatytas iki 25 procentų darbingumo lygis arba sunkus neįgalumo lygis;
- 60 procentų apskaičiuotų lėšų, kai įdarbinami darbingo amžiaus neįgalieji, kuriems nustatytas 30–40 procentų darbingumo lygis arba vidutinis neįgalumo lygis;

- 50 procentų apskaičiuotų lėšų, kai įdarbinami darbingo amžiaus neįgalieji, kuriems nustatytas 45–55 procentų darbingumo lygis ar lengvas neįgalumo lygis.

Subsidija darbo užmokesčiui mokama iki 12 mėnesių, kai darbo sutartis sudaroma su neįgaliaisiais, kuriems nustatytas 45–55 procentų darbingumo lygis arba lengvas neįgalumo lygis. Įdarbinus neįgaliuosius, turinčius sunkią negalią (iki 40 procentų darbingumo lygį ar sunkų, vidutinį neįgalumo lygį) subsidija mokama neterminuotai visą jų darbo laikotarpį.

Šaltinis: Užimtumo rėmimo įstatymas (24, 25 straipsniai).

Neįgaliesiems gali būti organizuojamas darbo vietų steigimo subsidijavimas, jų neterminuotam įdarbinimui remti, steigiant naujas (pritaikant esamas) darbo vietas atsižvelgiant į bedarbio negalios pobūdį. Subsidijos vienai darbo vietai steigti negali viršyti 40 Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos dydžių sumos. Darbdaviai privalo apmokėti ne mažiau kaip 35 procentus (už kiekvieną neįgalų darbuotoją, kuriam nustatytas sunkus neįgalumo lygis ar neviršijantis 25 procentų darbingumo lygis (iki 2005 m. liepos 1 d. – I grupės invalidą), – 20 procentų; už neįgalų darbuotoją, kuriam nustatytas vidutinis neįgalumo lygis ar 30–40 procentų darbingumo lygis (iki 2005 m. liepos 1 d. – II grupės invalidą), – 30 procentų) darbo vietoms įsteigti (pritaikyti) reikalingų išlaidų ir įsteigtą (pritaikytą) darbo vietą išlaikyti ne mažiau kaip 36 mėnesius nuo teritorinių darbo biržų siūstų asmenų įdarbinimo.

Šaltinis: Užimtumo rėmimo įstatymas (29-30 straipsniai).

Savarankiško užimtumo rėmimas organizuojamas neįgaliesiems, kuriems nustatytas iki 40 procentų darbingumo lygis arba sunkus ar vidutinis neįgalumo lygis, siekiantiems pradėti savo verslą ir steigiantiems sau darbo vietą. Parama darbo vietai steigti negali viršyti 40 Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos dydžių, netaikant reikalavimo dengti ne mažiau kaip 35 procentus darbo vietoms įsteigti (pritaikyti) reikalingų išlaidų.

Šaltinis: Užimtumo rėmimo įstatymas (32 straipsnis).

Siekiant **suteikti kvalifikaciją ar įgyti kompetencijų**, jei tai reikalinga įsidarbinant, neįgaliesiems gali būti organizuojamas profesinis mokymas. Bedarbiui ar išpėtam apie atleidimą iš darbo darbingo amžiaus darbuotojui bendrai skiriama lėšų suma negali viršyti 6 Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos dydžių kvalifikacijai įgyti ir 3 Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos dydžių kvalifikacijai tobulinti ar kompetencijai įgyti. Bedarbiams ir išpėtiems apie atleidimą iš darbo darbingo amžiaus darbuotojams, dirbantiems ne visą darbo laiką, per visą profesinio mokymosi laikotarpį, kartą per mėnesį mokama stipendija, kelionės į profesinio mokymo vietą ir atgal išlaidos, apgyvendinimo išlaidos, kai vykstama į profesinio mokymo vietą ne dažniau kaip vieną kartą per darbo savaitę bei visos privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepijimo nuo užkrečiamųjų ligų, jeigu tai nustatyta darbuotojų saugą ir sveikatą darbe reglamentuojančiuose teisės aktuose, išlaidos.

Šaltinis: Užimtumo rėmimo įstatymas (23 straipsnis).

Siekiant suteikti galimybę darbo ieškantiems neįgaliesiems užsidirbti pragyvenimui būtinų lėšų ir laikinai įsidarbinti yra organizuojami viešieji darbai. Darbdaviui įdarbinusiam pagal darbo sutartį neįgaliuosius viešiesiems darbams atlikti, mokama subsidija darbo užmokesčiui už faktiškai dirbtą laiką pagal tą mėnesį galiojantį Vyriausybės patvirtintą minimalų valandinį atlygį, kompensuojamos nuo šio darbo užmokesčio apskaičiuotos draudėjo privalomojo valstybinio socialinio draudimo įmokos bei mokama pinigine kompensacija už nepanaudotas atostogas. Bendra viešųjų darbų trukmė per 12 mėnesių laikotarpį negali būti ilgesnė kaip 6 mėnesiai.

Šaltinis: Socialinių įmonių įstatymas (28 straipsnis).

Subsidija darbo užmokesčiui ir valstybinio socialinio draudimo įmokoms apskaičiuojama procentais nuo kiekvienam socialinėje įmonėje dirbančiam tikslinei grupei priklausančiam darbuotojui tą mėnesį apskaičiuoto visų rūšių darbo užmokesčio, tačiau neviršijant dviejų tą mėnesį galiojusių Vyriausybės patvirtintų minimalių mėnesinių algų dydžio ir nuo šio darbo užmokesčio apskaičiuotų draudėjo privalomojo valstybinio socialinio draudimo įmokų sumos:

- 75 procentus apskaičiuotų lėšų, kai įdarbinami neįgalieji, kuriems nustatytas iki 25 procentų darbingumo lygis arba sunkus neįgalumo lygis ar didelių specialiųjų poreikių lygis;
- 70 procentų apskaičiuotų lėšų, kai įdarbinami neįgalieji, kuriems nustatytas 30–40 procentų darbingumo lygis, vidutinis neįgalumo lygis ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis;

- 60 procentų apskaičiuotų lėšų, kai įdarbinami neįgalieji, kuriems nustatytas 45–55 procentų darbingumo lygis, lengvas neįgalumo lygis ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis.

Šaltinis: Socialinių įmonių įstatymas (14 straipsnis).

Subsidija neįgalaus darbuotojo darbo vietos steigimo (pritaikymo) ir jo darbo priemonių įsigijimo ar pritaikymo išlaidoms kompensuoti gali būti skiriama tik jei šios išlaidos reikalingos pašalinti kliūtims įmonėje, atsirandančioms dėl darbuotojų negalios ir trukdančioms jam atlikti darbo funkcijas.

Subsidijos dydis neįgalaus darbuotojo, kuriam nustatytas neviršijantis 25 procentų darbingumo lygis ar sunkus neįgalumo lygis arba didelių specialiųjų poreikių lygis, darbo vietai įsteigti ar pritaikyti ir jo darbo priemonėms įsigyti ar pritaikyti sudaro 80 procentų visų tam tikslui reikalingų išlaidų.

Subsidijos dydis neįgalaus darbuotojo, kuriam nustatytas 30–40 procentų darbingumo lygis ar vidutinis neįgalumo lygis arba vidutinių specialiųjų poreikių lygis, darbo vietai įsteigti ar pritaikyti ir jo darbo priemonėms įsigyti ar pritaikyti sudaro 70 procentų visų tam tikslui reikalingų išlaidų.

Subsidijos dydis neįgalaus darbuotojo, kuriam nustatytas 45–55 procentų darbingumo lygis ar lengvas neįgalumo lygis arba nedidelių specialiųjų poreikių lygis, darbo vietai įsteigti ar pritaikyti ir jo darbo priemonėms įsigyti ar pritaikyti sudaro 65 procentus visų tam tikslui reikalingų išlaidų. Subsidija neįgalaus darbuotojo darbo vietai įsteigti ar pritaikyti ir jo darbo priemonėms įsigyti ar pritaikyti negali

būti didesnė kaip 40 subsidijos skyrimo mėnesį galiojančios Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos dydžių.

Šaltinis: Socialinių įmonių įstatymas (15 straipsnis).

Siekiant **kompensuoti** neįgaliųjų socialinių įmonių išlaidas, skirtas kliūtims, susidarančioms dėl neįgalaus darbuotojo negalios ir trukdančioms darbuotojui patekti į darbo vietą ar įmonėje esančias poilsio patalpas, pašalinti, skiriama subsidija neįgaliųjų darbuotojų darbo aplinkai, gamybinėms ir poilsio patalpoms pritaikyti. Subsidija šioms išlaidoms kompensuoti už kiekvieną neįgalų darbuotoją, kuriam nustatytas sunkus neįgalumo lygis ar neviršijantis 25 procentų darbingumo lygis arba didelių specialiųjų poreikių lygis sudaro 80 procentų; už kiekvieną neįgalų darbuotoją, kuriam nustatytas vidutinis neįgalumo lygis ar 30–40 procentų darbingumo lygis arba vidutinių specialiųjų poreikių lygis – 70 procentų šių išlaidų sumos. Subsidija vieno neįgalaus darbuotojo darbo aplinkai, gamybinėms ir poilsio patalpoms pritaikyti negali būti didesnė kaip 6 subsidijos skyrimo mėnesį galiojančios Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos dydžiai ir negali būti skiriama dažniau kaip kartą per 36 mėnesius.

Šaltinis: Socialinių įmonių įstatymas (17 straipsnis).

Siekiant kompensuoti neįgaliųjų socialinių įmonių papildomas **administravimo** išlaidas, susidarančias dėl neįgaliųjų darbuotojų darbo, skiriama subsidija papildomoms administracinėms išlaidoms kompensuoti. Jei socialinė įmonė organizuoja joje dirbančių neįgaliųjų darbuotojų, turinčių sunkų ar vidutinį neįgalumo lygį, ar neįgaliųjų

darbuotojų, kuriems nustatytas neviršijantis 40 procentų darbingumo lygis arba didelių ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis, vežimą į darbą ir iš darbo, taip pat šių neįgalių darbuotojų darbui namuose reikalingų medžiagų, detalių, gaminių, ir kt. vežimą į namus ir iš namų, šiai įmonei gali būti skiriama subsidija jos transporto kuro išlaidoms kompensuoti. Kiekvienos subsidijos dydis negali viršyti 70 procentų visų reikalingų išlaidų.

Šaltinis: Socialinių įmonių įstatymas (18 straipsnis).

Jeigu **sunkų ar vidutinį** neįgalumo lygį turintiems neįgaliems darbuotojams, kuriems nustatytas neviršijantis 40 procentų darbingumo lygis arba didelių ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis, darbo funkcijoms atlikti būtina **asistento** (gestų kalbos vertėjo) pagalba, tai šioms išlaidoms kompensuoti skiriama subsidija. Ji sudaro 40 procentų subsidijos skyrimo mėnesį galiojančio Vyriausybės patvirtinto minimaliojo valandinio atlygio dydžio už kiekvieną sunkų ar vidutinį neįgalumo lygį turintį neįgalų darbuotoją ar neįgalų darbuotoją, kuriam nustatytas neviršijantis 25 procentų darbingumo lygis arba didelių ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis, ir 20 procentų už kiekvieną neįgalų darbuotoją, kuriam nustatytas 30–40 procentų darbingumo lygis, atsižvelgiant į neįgalaus darbuotojo faktiškai dirbtą laiką.

Šaltinis: Socialinių įmonių įstatymas (19 straipsnis).

Siekiant kompensuoti socialinių įmonių išlaidas **neįgaliųjų mokymui**, šioms įmonėms gali būti skiriama subsidija. Šie mokymai turi būti skiriami socialinės įmonės veiklai reikalingai darbuotojų kvalifikacijai kelti. Subsidija

tikslinėms asmenų grupėms priklausantiems darbuotojams mokyti gali sudaryti iki 35 procentų išlaidų, reikalingų specialiam mokymui, arba iki 60 procentų išlaidų, reikalingų bendrojo pobūdžio mokymui. Ši subsidija gali būti padidinta 10 procentų, jeigu pagalba skiriama vidutinėms įmonėms, arba 20 procentų, jeigu pagalba skiriama mažoms įmonėms. *Šaltinis: Nedarbo socialinio draudimo įstatymas (16 straipsnis).*

Bedarbiams, nedarbo draudimo išmokos mokėjimo metu tapusiems laikinai nedarbingiems dėl ligos arba traumos, mokama jiems paskirta nedarbo draudimo išmoka. Pasibaigus paskirtos nedarbo draudimo išmokos mokėjimo trukmei, nedarbo draudimo išmokos mokėjimo trukmė pratęsiamą tiek kalendorinių dienų, kiek asmuo sirgo, bet ne ilgiau kaip 30 kalendorinių dienų.

Šaltinis: Nedarbo socialinio draudimo įstatymas (16 straipsnis).

Asmenims, gaunantiems valstybinės socialinio draudimo, šalpos ar valstybinės **pensijas** (išskyrus našlių, našlaičių ir maitintojo netekimo pensijas), taip pat netekto darbingumo periodines kompensacijas dėl nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų, taip pat profesinės reabilitacijos, motinystės, tėvystės ar motinystės (tėvystės) socialinio draudimo pašalpas, iš nedarbo draudimo lėšų mokama tik nedarbo draudimo išmokos dalis, viršijanti gaunamą pensiją, kompensaciją ar pašalpus sumą.

Šaltinis: Nedarbo socialinio draudimo įstatymas (15 straipsnis).

Neapmokestinamas darbo užmokesčio dydis – 800 litų / **235 eurai**:

- asmenims, kuriems nustatytas 0–25 proc. darbingumo lygis;
- senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis

Neapmokestinamas darbo užmokesčio dydis – 600 litų / **175 eurai**:

- asmenims, kuriems nustatytas 30–55 proc. darbingumo lygis;
- senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų tvarka nustatytas vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis.

Šaltinis: Gyventojų pajamų mokesčio įstatymas (20 straipsnis).

VIII. ATOSTOGOS

Neįgaliesiems – 35 kalendorinių dienų atostogos.

Šaltinis: Darbo kodeksas (166 straipsnis).

Neįgaliesiems – 30 kalendorinių dienų neapmokamos atostogos.

Darbuotojui, vienam slaugančiam neįgalųjį, kuriam nustatytas nuolatinės slaugos būtinumas, - iki 30 kalendorinių dienų per metus šalių suderintu laiku.

Šaltinis: Darbo kodeksas (184 straipsnis).

Darbuotojams, namie slaugantiems ligonius ir neįgaliuosius, taip pat asmenims, sergantiems chroniškais ligomis, kurių paūmėjimas priklauso nuo atmosferos sąlygų, esant medicinos įstaigos rekomendacijai, kasmetinės atostogos suteikiamos jų pageidaujama laiku.

Šaltinis: Darbo kodeksas (169 straipsnis).

IX. ŽEMĖ

Nuo žemės mokesčio atleidžiami žemės **savininkai** – asmenys, kuriems nustatytas 0–40 proc. darbingumo lygis, kai minėtų savininkų šeimose apmokestinamojo laikotarpio pradžioje nėra darbingų asmenų ir jiems priklausančio žemės sklypo dydis neviršija savivaldybių tarybų nustatytų neapmokestinamųjų dydžių. Teikiant lengvatą, prie darbingų asmenų nepriskiriami mokymo įstaigų dieninių skyrių moksleiviai bei studentai.

Šaltinis: Žemės mokesčio įstatymas (6 straipsnis).

Asmenims, pripažintiems nedarbingais ar asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, ir kuriems nustatyta tvarka atkurtos nuosavybės teisės į valstybės išperkama žemę, mišką ir vandens telkinius, už juos, taip pat už atsisakytą sklypą mieste atlyginama pinigais iki nustatyto termino.

Šaltinis: Nutarimas dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. birželio 27 d. nutarimo Nr. 730 „Dėl piliečių, kuriems atlyginama pinigais už valstybės išperkama žemę, mišką ir vandens telkinius, ir piliečių, kuriems atlyginama pinigais, kai jie atsisako perduodamo neatlygintinai nuosavybėn naujo žemės sklypo individualiai statybai

mieste, sąrašų sudarymo ir atlyginimo tvarkos aprašo“ pakeitimo.

X. TEISINĖ PAGALBA

Teisę gauti **antrinę** teisinę pagalbą, neatsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytus turto ir pajamų lygius, turi:

- asmenys, kurie yra pripažinti nedarbingais;
- asmenys, sukakę senatvės pensijos amžių, kuriems nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis;
- taip pat šių asmenų globėjai, (rūpintojai), kai valstybės garantuojama teisinė pagalba reikalinga globotinio (rūpintinio) teisėms ir interesams atstovauti bei ginti.

Šaltinis: Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas (12 straipsnis).

XI. VALSTYBĖS RINKLIAVA

Už asmens tapatybės kortelės ir paso išdavimą bei pakeitimą, už dokumento, patvirtinančio asmens gyvenamąją vietą, išdavimą **nuo valstybės rinkliavos atleidžiami** asmenys:

- kuriems nustatytas 0–40 proc. darbingumo lygis;
- kuriems teisės aktų nustatyta tvarka nustatytas didelių ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis.

Šaltinis: Rinkliavų įstatymas (6 straipsnis).

NEĮGALIEMS ASMENIMS NUSTATOMI PAGRINDINIAI SPECIALIEJI POREIKIAI

1. Techninės pagalbos priemonės

Techninės pagalbos priemonės išduodamos ir remontuojamos **nemokamai** (vaikams ir nedarbingiems neįgaliesiems). Elektriniai vežimėliai kartą per 8 metus kompensuojami - 90 proc. elektrinio vežimėlio kainos. Remontas – kompensuojama 90 procentų remonto ir baterijų keitimo išlaidų. Asmuo turi teisę vieną kartą per 5 metus gauti aktyvaus tipo vežimėlio įsigijimo išlaidų kompensaciją, bet **ne daugiau kaip 4200 litų / 1216 eurų**.

Asmenys gali būti aprūpinami techninės pagalbos priemonėmis arba gali gauti techninių pagalbos priemonių (aktyvaus tipo vežimėlių, neįgaliojo vežimėlių skirtų tetraplegikams, palydovo valdomų rankinių neįgaliųjų vežimėlių asmenims iki 18 metų, nešiojamųjų elektroninių užrašymo įtaisų Brailio rašto naudotojams, didinimo programinės įrangos, ekrano skaitymo programinės įrangos, kalbos sintezatorių) įsigijimo kompensacijas ir priemones įsigyti patys.

Judėjimo techninės pagalbos priemonės, išskyrus skuterius ir elektrinius vežimėlius, remontuojamos nemokami.

Šaltinis: Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. gruodžio 19 d. įsakymo Nr. A1-338 „Dėl neįgaliųjų aprūpinimo techninės pagalbos priemonėmis ir šių priemonių įsigijimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo.

2. Klausos aparatai

Klausos aparatą nemokamai turi teisę gauti visi apdraustieji privalomuoju sveikatos draudimu: suaugusieji - aparatą vienai ausiai, o vaikai iki 12 metų - aparatus vienai arba abiem ausims. Nemokamai klausos aparatai išduodami vieną kartą per 5 metus.

Šaltinis: Privalomojo sveikatos draudimo tarybos 2001-03-30 nutarimas Nr.2/10 „Dėl aprūpinimo klausos aparatais ir jų išdavimo tvarkos patvirtinimo“.

3. Ortopedijos technika ir protezavimas

Kompensuojama **visa bazinė** ortopedijos technikos kaina.

Šaltinis: Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. kovo 31 d. įsakymo Nr. V-234 „Dėl Valstybės paramos ortopedijos techninėms priemonėms įsigyti organizavimo tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo.

Kompensuojama **mažiausia** operacijos atlikimo laikotarpiu VLK pirktos atitinkamos grupės endoprotezo kaina.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007-08-01 įsakymas Nr. Dėl sąnarių endoprotezavimo ir išlaidų sąnarių endoprotezams įsigyti kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo.

4. Būsto pritaikymas

Būstas **pritaikomas neįgaliajam**, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatyti specialieji poreikiai dėl judėjimo ir apsitarnavimo funkcijų sutrikimų:

- labai ryškūs judėjimo ir apsitarnavimo funkcijų sutrikimai - nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis;

- ryškūs judėjimo ir apsitarnavimo funkcijų sutrikimai - nustatytas techninės pagalbos neįgaliesiems priemonių poreikis (aktyvaus tipo neįgaliojo vežimėlis; neįgaliojo vežimėlis, skirtas tetraplegikui, elektrinis vežimėlis, skuteris ar kito tipo neįgaliojo vežimėlis);
- vidutiniai judėjimo ir apsitarnavimo funkcijų sutrikimai - nustatytas techninės pagalbos neįgaliesiems priemonių poreikis (vaikštynės, ramentai ir pan.).

Šaltinis: Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. gruodžio 28 d. įsakymas Nr. A1-560 „Dėl Būsto pritaikymo finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

FINANSINĖS PAGALBOS PRIEMONĖS

1. Finansai

Asmenims, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis, skiriamos ir mokamos slaugos išlaidų tikslinės kompensacijos (2,5 bazinės pensijos dydžio).

Asmenims, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis, skiriamos ir mokamos nuolatinės priežiūros (pagalbos) tikslinės kompensacijos (vaikams su sunkiu neįgalumo lygiu ir nedarbingiems asmenims iki 24 metų – 1 bazinės pensijos dydžio, vaikams su vidutiniu neįgalumo lygiu - 0,5 bazinės pensijos dydžio, senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims - 0,5 bazinės pensijos dydžio).

Asmenys, kuriems nustatytas specialusis lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis, turi teisę kartą per šešis metus gauti specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio

pritaikymo išlaidų kompensaciją (iki 32 BSI dydžio), jeigu patys gali vairuoti automobilį.

Specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensaciją kartą per šešis metus turi teisę gauti ir šeimos, kurios auginą neįgalų vaiką iki 18 metų ir kuriam nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis Asmenims, kuriems nustatytas Specialusis transporto išlaidų kompensacijos poreikis, skiriama ir mokama transporto išlaidų kompensacija (0,25 BSI dydžio).

Šaltinis: Socialinės apsaugos ir darbo ministro ir sveikatos apsaugos ministro 2005 m. gegužės 4 d. įsakymas Nr. A1-120/V-346 „Dėl specialiųjų nuolatinės slaugos, nuolatinės priežiūros (pagalbos), lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos ir transporto išlaidų kompensacijos poreikių nustatymo kriterijų sąrašo, tvarkos aprašo ir pažymų formų patvirtinimo“.

2. Darbas

Nustatomas profesinės reabilitacijos paslaugų poreikis ir mokama profesinės reabilitacijos pašalpa (draustiems – pagal Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymas (5 straipsnis,) nedraustiems - 2 bazinės pensijos dydžio).

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-04-18 nutarimas Nr. 413 „Dėl profesinės reabilitacijos pašalpos skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtinimo“.

3. Komunalinės paslaugos

20 proc. BSI dydžio išmokos mokamos auginantiems vaikams iki 18 m. (besimokančius bendrojo lavinimo mokykloje, profesinėje, aukštesniojoje mokykloje ar aukštojoje mokykloje dienine forma - iki 24 m.) neįgaliesiems, kurie yra

pripažinti nedarbingi ir kurių šeimose nėra darbingų šeimos narių. Jeigu šeimoje gyvena du ir daugiau nedarbingų neįgaliųjų, išmoka mokama vienam iš neįgaliųjų asmenų nepriklausomai nuo to, ar šeimoje yra darbingų šeimos narių. *Šaltinis: Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas 2006-02-13 Nr. 152 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. kovo 26 d. nutarimo Nr. 193 „Dėl Medicininio ir socialinio invalidų aptarnavimo bei materialinės padėties garantijų“ pakeitimo“.*

Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006-04-6 d. įsakymas Nr. A1-98 „Dėl Išmokų neįgaliesiems mokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

4. Mokslas

Finansinė parama teikiama studijuojantiems neįgaliesiems:

- specialiesiems poreikiams tenkinti – 50 procentų valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio tikslinių išmokų kiekvieną mėnesį;
- studijuojantiems iš dalies valstybės biudžeto lėšomis finansuojamose arba nefinansuojamose vietose - 3,2 Lietuvos respublikos Vyriausybės nustatyto minimalaus gyvenimo lygio dydžio tikslinių išmokų kiekvieną mėnesį.

Šaltinis: Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-08-29 nutarimas Nr.831 „Dėl finansinės pagalbos priemonių teikimo neįgaliesiems, studijuojantiems aukštosiose mokyklose, tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Specialiųjų poreikių asmenys švietimo įstaigose ir namuose aprūpinami ugdymui skirta kompensacine technika.

Šaltinis: Švietimo įstatymas (34 straipsnis).

SOCIALINĖS PASLAUGOS

Teikiamos bendrosios ir/ar specialiosios socialinės paslaugos.

Šaltinis: Socialinių paslaugų įstatymas.

Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006-04-05 įsakymo Nr.A1-93 „Dėl Socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo“, 2013-07-14 pakeitimas.

NAUDINGI KONTAKTAI

- *Socialinės apsaugos ir darbo ministerija*
(8 5) 2664237, (8 5) 2664238, post@socmin.lt
- *Neįgaliųjų reikalų departamentas prie SADM*
(8 5) 2316649, centras@ndt.lt
- *SODRA*
1883, (8 5) 2500883, info@sodra.lt
- *Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie SADM*
(8 5) 2333320, info@ndnt.lt
- *NDNT Šiaulių teritoriniai skyriai*
(8 41) 523386, (8 41) 420612, (8 41) 523389,
šiauliai1@ndnt.lt, šiauliai2@ndnt.lt, šiauliai3@ndnt.lt
- *Ginčų komisija prie SADM*
(8 5) 2651952, info@ginkom.lt
- *Techninės pagalbos neįgaliems centras prie SADM*
(8 5) 2734796, centras@tpnc.lt
- *Techninės pagalbos neįgaliems centro Šiaulių skyrius*
(8 41) 550084, (8607) 66813, šiauliai@tpnc.lt
- *Šiaulių m. savivaldybės Socialinės paramos skyrius*
(8 41) 523792, (8 41) 523863, rupyb_sk@siauliai.lt

- *Šiaulių m. savivaldybės Socialinių paslaugų poskyris*
(8 41) 523794
- *Šiaulių m. savivaldybės Socialinių išmokų poskyris*
(8 41) 523794, (8 41) 552909
- *Socialinių paslaugų priežiūros departamentas prie SADM*
(8706) 64244, sppd@sppd.lt
- *Socialinės aprėpties departamentas prie SADM*
(8706) 64269, (8 5) 2664269
- *Socialinio draudimo ir pensijų departamentas prie SADM*
(8706) 68100, (8 5) 2668100
- *Šeimos ir bendruomenių departamentas prie SADM*
(8706) 68131, (8 5) 2668131
- *Darbo departamentas prie SADM*
(8706) 64240, (8 5) 2664240

